
 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-2-14-19>

 <https://orcid.org/0000-0001-5527-0655>

МЕЛЬНИЧУК Ірина Миколаївна

докторка педагогічних наук, професорка,
завідувачка катедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін,
Тернопільський національний медичний університет імені І.Я.Горбачевського
e-mail: ir.melnychuk@gmail.com

УДК 374.7.091.33-021.364:615-051(045)

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ УСПІШНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Аналізуються нормативні документи, які слугують основою для організації освітньої діяльності майбутніх фармацевтів в умовах післядипломної освіти.

Розкривається сутність бар'єрів активного слухання, які можуть зашкодити професійній успішності майбутніх фармацевтів.

Аргументується доцільність використання інтерактивних завдань у професійній підготовці працівників аптечної галузі, що сприятиме професійній успішності майбутніх фармацевтів.

Обґрунтовується залежність професійної успішності працівників фармацевтичної сфери від їхнього вміння уникати або вирішувати конфліктні ситуації, що потребує навчання студентів здійснювати покроковий аналіз конфлікту.

Ключові слова: професійна підготовка; фармацевти; працівники аптек; інтерактивне навчання; конфлікти; міжособистісна взаємодія; спілкування; професійна успішність; післядипломна освіта.

Постановка проблеми. Систему професійної підготовки майбутніх фармацевтів доцільно розглядати як результат комплексного взаємозв'язку кількох глобальних систем: системи охорони здоров'я, розвиток якої супроводжується прогресивними змінами у світовій фармацевтичній і медичній науках та зумовлене динамічним зростанням кількості лікарських засобів і методів лікування; системи вищої освіти України, що оновлюється сучасними напрямками (наприклад, навчання впродовж життя, активне впровадження інноваційних педагогічних технологій та ін.); глобальними трансформаціями в соціальній та економічній сферах тощо. Позаяк майбутні фармацевти здобувають професійну освіту

у вищих медичних (фармацевтичних) закладах, відтак актуалізується зосередження уваги науковців не тільки на суто медичному чи фармацевтичному змісті підготовки, а й на педагогічних аспектах організації освітнього процесу, що потребує його модернізації, інноватизації, технологізації, наближення до реальних умов майбутньої професійної діяльності фахівців.

У функціональні обов'язки працівників фармації входить не лише організація й участь у діяльності аптечної служби з виготовлення, зберігання і розподілу лікарських засобів. Фармацевти є активними учасниками міжособистісної взаємодії з відвідувачами аптек, пацієнтами медичних установ, колегами по роботі. Тому палітра актуалітетів професійної підготовки майбутніх фармацевтів розширюється в контексті навчання студентів конкретної спеціальності й удосконалення сформованих умінь і навичок аптечних працівників, які здобувають післядипломну освіту, у напрямі оптимізації міжособистісної взаємодії на різних рівнях. Важливим чинником у цьому напрямі є використання інтерактивних технологій у фармацевтичній освіті.

Мета статті. Аргументувати доцільність використання інтерактивних технологій як фактора професійної успішності майбутніх фармацевтів у системі післядипломної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Динамічні прогресивні зміни, що відбуваються у сучасному суспільстві, стосуються до всіх сфер діяльності фахівців будь-якого профілю професійної підготов-

ки. Означена проблема торкається і змісту роботи працівників фармацевтичної галузі. Адже деякі знання, вміння, навички фармацевтів, здобуті у закладі вищої освіти, з плином часу стають застарілими, а нові відкриття у сфері медицини і фармації потребують впровадження у практичну діяльність лікарів, провізорів, аптекних працівників. Тому проблема створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості; формування покоління, здатного навчатися впродовж життя, опанувати передовий український та закордонний досвід визначається головною метою вітчизняної системи освіти, про що йдеться в Національній Доктрині розвитку освіти України у XXI столітті [1]. Відтак проблема післядипломної освіти набуває особливої актуальності.

Підвищуючи рівень кваліфікації, працівники фармацевтичної галузі мають змогу ознайомитися й використовувати в роботі за фахом сучасні досягнення в медицині та фармації й водночас підвищити рівень готовності до професійної комунікації, враховуючи власний досвід роботи в мережі аптек і наукове підґрунтя організації ефективної міжособистісної взаємодії, апробуючи оптимальні зразки таких взаємин в змодельованих інтерактивних ситуаціях під час навчання.

Погоджуємося з думкою дослідників, що важливою «ознакою професійної діяльності аптекних працівників є надання кваліфікованої фармацевтичної допомоги будь-якій людині незалежно від національності, політичних, релігійних переконань, майнового положення, статі, віку, соціального статусу пацієнта. Тому для фармацевтичного працівника важливо знати психологію спілкування, уміти слухати, уміти захистити себе від негативних емоцій, уміти встановити душевну рівновагу, компенсувати втрати моральних та фізичних сил тощо» [2, с 111]. Такого досвіду працівники аптек мають змогу набутися або під час навчання (беручи участь в інтерактивних вправах, ситуаціях професійно-комунікативного змісту, ділових іграх і тренінгах, що є складниками інтерактивних технологій), або в практичній діяльності на робочому місці (здебільшого методом спроб і помилок).

Про важливість означеного аспекту діяльності працівників аптекної сфери наголошено в Стандарті вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 226 Фармація, промислова фармація спеціалізації 226.01 Фармація; 226.02 Промислова фармація, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04 листопада 2022 року [3]. Так, у Стандарті

до групи загальних компетентностей віднесено здатність працювати в команді (ЗК06), здатність використовувати комунікаційні технології (ЗК09), що потребує сформованості у фармацевтів таких спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, як здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері фармації до фахівців і нефахівців (ФК04); здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики та попередження поширених, небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медикобіологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями (ФК07); здатність здійснювати консультування щодо рецептурних і безрецептурних лікарських засобів та інших товарів аптекного асортименту, фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації лікарських засобів природного та синтетичного походження шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, з урахуванням їх біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних і хімічних особливостей, показань/протипоказань до застосування, керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого (ФК08); здатність керувати персоналом на фармацевтичному підприємстві та забезпечувати професійний розвиток (ФК23) [3].

Таким чином аптекні працівники покликані комплексно використовувати динаміку професійного становлення і зростання на всіх етапах: спочатку як результат завершення навчання у закладі вищої освіти, надалі – як результат набутого досвіду роботи за фахом, і періодично – як результат післядипломної освіти. Безперечно, основою висококваліфікованої професійної діяльності фармацевтичних працівників є знання з фахових дисциплін. Проте, враховуючи нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти фармацевтичної галузі, доречно враховувати вимоги до готовності таких працівників формулювати, аргументувати, зрозуміло і конкретно доносити до фахівців і нефахівців інформацію, що базується на власних знаннях та професійному досвіді, основних тенденціях розвитку світової фармації та дотичних галузей (ПРН09) [3]. Відтак окреслюється важливий аспект професійної діяльності фахівців фармацевтичної галузі – професійне спілкування, що, на думку Л. Кайдалової, є процесом установаження і розвитку контактів між людьми, зумовленого потребами у суспільній діяльності, вміщує у собі

обмін інформацією, вироблення єдиної стратегії сприйняття іншої людини [2, с. 111–112].

Відомо, що значна частка роботи аптечних працівників базується на професійному спілкуванні, адже основою такої діяльності є взаємодія на рівні «людина – людина». Тому фармацевти, які працюють в аптечних установах і постійно контактують з відвідувачами, повинні бути підготовлені до встановлення ефективних міжособистісних відносин у професійному спілкуванні, враховуючи високий рівень фахової підготовки, виявляючи готовність до безконфліктної взаємодії на високому рівні комунікативної культури, що свідчитиме про їхню професійну успішність.

З цією метою в системі післядипломної освіти працівників фармації використовуються інтерактивні технології, що дають змогу учасникам апробувати ефективні форми професійної взаємодії аптечних працівників з відвідувачами, виявити високий рівень культури спілкування, ввічливість, увагу, терплячість, доброзичливість, повагу до інших, тактовність, починаючи від зустрічі відвідувача, з'ясування його потреб, консультування, налагодження діалогу, вміння слухати, вислухати й зрозуміти наміри і настрої інших людей, які здебільшого відвідують аптечні установи з різними проблемами у стані здоров'я, часто перебувають у пригніченому, вразливому, дратівливому стані, пов'язаному з хворобою.

Нині дослідники пропонують безліч інтерактивних методик, які успішно використовуються у професійній підготовці майбутніх фахівців різних профілів підготовки і які можна адаптувати до процесу професійної підготовки працівників фармацевтичної галузі в системі післядипломної освіти. На нашу думку, доцільно використовувати не готові розробки інтерактивних вправ і завдань, а створювати власні варіанти, дотримуючись засадничих принципів і окреслених завдань. Так, у роботі аптечних працівників важливою ознакою професійної успішності є вміння слухати і чути. Вміння слухати передбачає вияв уваги, зацікавленості, терплячості у спілкуванні. Вміння чути означає сприйняття і розуміння отриманої інформації. Створюючи інтерактивні ситуації професійної взаємодії на рівні «аптечний працівник – відвідувач» в умовах навчального процесу необхідно звертати увагу учасників інтеракції на такі можливі помилки:

1. Невміння вислухати співрозмовника, не перебиваючи його. Адже відвідувачами аптек бувають люди, яким іноді складно

чітко і швидко висловити свою думку, тому в таких випадках аптечні працівники покликані виявляти терплячість, увагу, співчуття і розуміння, а вміння слухати визначається як важлива ознака професійної успішності провізора. Це означає, що пацієнт може відкрито розповісти про сутність особистої проблеми зі здоров'ям з чітким переконанням, що працівник аптеки приділить йому належну увагу та індивідуальний підхід. Враховуючи психологічний стан, вік відвідувача, рецептурне призначення лікаря чи купівлю деяких медикаментів без рецепту, провізори покликані чітко і дохідливо (можливо й неодноразово) пояснити специфіку дії та спосіб прийому медичних препаратів, уникаючи складних наукових понять, зрозумілих здебільшого медичним працівникам. Вагомим чинником у таких умовах є створення ситуації активного слухання, коли працівник аптеки спонукає відвідувачів повторити почуту інформацію, що свідчить про його вміння: підтримувати розмову у необхідному руслі; надання вичерпної інформації стосовно вирішення проблеми відвідувача; перевірки розуміння цієї інформації і готовності її правильного використання у процесі прийому лікарських засобів тощо.

2. Поспішні висновки, що можуть бути помилковими і часто виникають за умови непогодження з висловлюваннями відвідувачів аптеки, або для прискорення їхніх висловлювань. Щоб уникнути таких ситуацій, працівники аптеки можуть зробити уточнення, озвучивши зміст запитання пацієнта ще раз. Такий підхід дає змогу відвідувачу усвідомити сутність власного запитання.

3. Неправильне слухання, що супроводжується відсутністю чи відволіканням уваги, помилковим сприйняттям чи інтерпретацією, доповнення власними домислами тощо. Провізори мають бути уважними як до запитань, так і до відповідей відвідувачів.

Аналізуючи презентовані варіанти поведінки учасників інтерактивної взаємодії професійного змісту, викладач звертає увагу на бар'єри активного слухання, які можуть зашкодити професійній успішності майбутніх фармацевтів:

– несприятливі зовнішні умови (наприклад, велика кількість відвідувачів аптеки водночас);

– неготовність працівника аптеки відшукувати справжні причини непорозуміння та небажання зрозуміти співрозмовника;

– хибне сприйняття емоційного змісту інформації;

– байдужість до теми розмови;

– невідповідність, некомпетентність, що потребує акцентуації на поглибленому вивченні фахових дисциплін;

– відсутність уміння розуміти, осмислювати отриману інформацію в розмові з відвідувачами, що забезпечується спільною системою її кодифікації і декодифікації в термінах, які зрозумілі всім співрозмовникам.

Важливою функцією викладачів у процесі використання інтерактивних технологій у післядипломній освіті фахівців фармацевтичної галузі є конкретизація основних принципів взаєморозуміння у спілкуванні на рівні «аптечні працівники – відвідувачі».

1. Володіння професійною мовою. Означений принцип ґрунтується на тому, що персонал аптечних закладів (на відміну від відвідувачів) володіє професійними термінами, лексикою, доречно її використовує в різних умовах роботи за фахом і водночас уміє доступно пояснити функціонал і призначення конкретних медпрепаратів чи ідентичних за дією і впливом на організм людини. Наприклад, у змодельованих інтерактивних ситуаціях у процесі навчання студенти мають змогу продемонструвати не тільки свої фахові знання і вміння, а й пояснити доцільність і вибірковість використання тих чи інших препаратів ідентичної дії, якщо відвідувач не має рецептурної рекомендації від лікаря.

2. Рівень взаєморозуміння безпосередньо пов'язаний з рівнем інтелектуального розвитку осіб, які звертаються в аптеку. Внаслідок відсутності у відвідувачів спеціальної фармацевтичної чи медичної освіти інколи спостерігається низький рівень здатності до взаєморозуміння між відвідувачами і персоналом аптеки. Тому, моделюючи інтерактивні ситуації в системі післядипломної освіти працівників фармацевтичної галузі, доречно використовувати зразки міжособистісної взаємодії, які презентують самі студенти, позаяк такі ситуації могли мати місце у їхній практичній діяльності. У процесі обговорення учасники мають змогу запропонувати оптимальні варіанти спілкування, в яких демонструється здатність доступно і зрозуміло пояснити відвідувачу все, що йому необхідно, не нівелюючи при цьому професійний зміст спілкування.

3. Рівень взаєморозуміння зумовлений повнотою інформації. Коротке, інформаційно обмежене, уривчасте повідомлення (на зразок, «читайте рецепт; порадьтесь з лікарем» тощо) не сприяє взаєморозумінню між відвідувачами та працівниками аптеки. Повнота інформації, допомога у тлумаченні впливу (позитивного чи негативного)

певного препарату на організм може зацентрувати увагу відвідувача на доцільності купівлі таких ліків та зорієнтувати його на додаткову консультацію з лікарем. Адже часто відвідувачі аптек купують препарати за рекомендацією знайомих чи родичів, не враховуючи особливості власного стану організму і доцільних методів лікування. Тому професійна успішність фахівця фармації залежить від того, чи вміє він допомогти відвідувачам у таких напрямках:

– виборі оптимального (за лікувальним впливом і ціною) препарату, надаючи інформацію про аналогічні лікарські засоби;

– пояснити зміст анотації до лікарського засобу з урахуванням його взаємодії з іншими ліками, особливостями харчування, вживанням алкоголю, палінням, віковим цензом пацієнта, наявністю хронічних захворювань і патологій тощо;

– акцентувати увагу відвідувача на особливостях дозування й оптимального часу прийому ліків;

– підкреслити важливість дотримання умов зберігання придбаного медичного засобу тощо.

4. Основа ефекту взаєморозуміння – логічність викладу думки і послідовність її обґрунтування. В інтерактивних ситуаціях міжособистісної взаємодії студенти мають змогу продемонструвати професійну успішність. Наприклад, кожен учасник отримує завдання: в 3-4 реченнях встановити суть звернення відвідувача в аптеку, узгодити можливість задоволення його потреб згідно з рецептом і наявністю відповідних препаратів, запропонувати можливі варіанти використання аналогічних препаратів і при потребі – порівняти вміст і вплив рекомендованих препаратів з тими, що є в наявності. Учасники таких інтеракцій виявляють професійну компетентність, готовність допомогти, вміння комунікувати на професійну тематику з особами, які зазвичай не володіють фармацевтичними термінами та ін.

5. Сконцентрованість уваги. У спілкуванні з відвідувачами працівники аптек не повинні відволікатися від суті розмови, що може призвести до помилок у видачі необхідних препаратів, прояву неухважності до проблем відвідувачів, що знижує рівень довіри до таких працівників.

Професійна успішність працівників фармацевтичної сфери часто залежить від їхнього вміння уникати або вирішувати конфліктні ситуації, які інколи трапляються в роботі. Адже у процесі міжособистісної взаємодії учасники спілкування не завжди однаково й адекватно сприймають одне одного, висловлені інтенції, окремі слова, вчинки, що може призвести до спірних

ситуацій. Погоджуємося з думкою дослідників, що «конфлікт у професійній діяльності аптечних працівників розглядається як складне психологічне явище, що характеризується багатьма параметрами, серед яких: предмет конфлікту, його об'єкт, суб'єкти, конфліктна ситуація» [2, с. 115]. Аналізуючи можливу (або взятую з реального життя) конфліктну ситуацію, учасники інтерактивної взаємодії в умовах навчання мають змогу здійснити покроковий аналіз конфлікту:

1 крок – встановлення учасників конфлікту, демонстрація можливих дій, які призвели до створення конфліктної ситуації;

2 крок – встановлення причин виникнення конфлікту, обговорення дій відвідувача й аптечного працівника, що зумовили загострення міжособистісних відносин до рівня конфлікту;

3 крок – пропозиції адекватних дій працівника аптеки для зменшення конфліктної напруги і вирішення конфліктної ситуації;

4 крок – узагальнення і рекомендації учасників змодельованої інтерактивної конфліктної ситуації та рейтингове оцінювання варіантів професійної успішності вирішення чи недопущення конфліктів на робочому місці.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, для успішного виконання професійних функцій працівник аптечного закладу покликає так організувати свою роботу, щоб міжособистісна діалогічна взаємодія з відвідувачами сприяла ефективному вирішенню проблем і запитів кожного з них. Навчити майбутніх і працюючих фармацевтів створювати оптимальне діалогічне професійно та особистісно зорієнтоване середовище на робочому місці можливо шляхом використання інтерактивних технологій в освітньому процесі закладу вищої освіти чи в системі післядипломної освіти. Модулювання інтерактивних ситуацій професійної діяльності працівників аптек у процесі навчання уможливить набуття учасниками інтеракцій досвіду створення ефективною міжособистісної взаємодії на рівні «відвідувачі аптек – фармацевти, провізори, аптечні працівники». Студенти матимуть змогу продемонструвати власний рівень профе-

сійної компетентності та ерудиції, готовності встановлювати доброзичливі контакти з відвідувачами аптечного закладу на основі сформованих умінь і навичок ефективного спілкування, позитивного емоційного та психологічного впливу на співрозмовника, комунікабельності, тактовності, емпатії, професійної деонтології, безконфліктності тощо. Для апробації різних моделей успішної професійної діяльності майбутніх фармацевтів необхідно створити комплекс різнопланових інтерактивних завдань, у процесі виконання яких студенти матимуть змогу вдосконалити різні аспекти власного рівня готовності до роботи за фахом. Тому перспективи подальших досліджень вбачаємо у створенні навчально-методичного забезпечення інтерактивного навчання майбутніх фармацевтів в системі післядипломної освіти.

Список бібліографічних посилань

1. Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті. *Освіта України*. Київ: Шкільний світ, 2001. 23 с.
2. Кайдалова Л. Г. Професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтичного профілю у вищих навчальних закладах: монографія. Харків: НФаУ, 2010. 411 с.
3. Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 226 Фармація, промислова фармація спеціалізації 226.01 Фармація; 226.02 Промислова фармація. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04 листопада 2022 року № 981. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2022/11/11/226-Farmatsiya.promyslova.farmatsiya.mahistr-981-04.11.2022.pdf> (дата звернення: 09.05.2023).

References

2. National doctrine of development of education in the XXI century. (2001). *Education of Ukraine*. Kyiv: Shkilnyi svit, 23 p. [in Ukr.].
1. Kaidalova, L.H. (2010). Vocational training of future pharmacy specialists in higher educational establishments: monograph. Kharkiv: NFaU, 411 p. [in Ukr.].
3. Standard of higher education of the second (master's) level, field of knowledge 22 Health Care, specialty 226 Pharmacy, Industrial Pharmacy, specialization 226.01 Pharmacy; 226.02 Industrial Pharmacy. Approved and implemented by the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated November 4, 2022 № 981. Retrieved 09.05.2023, from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2022/11/11/226-Farmatsiya.promyslova.farmatsiya.mahistr-981-04.11.2022.pdf> [in Ukr.].

MELNYCHUK Iryna

Doctor of Pedagogy, Professor, Head of the Department of Higher Education Pedagogy and Social Sciences, I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

USE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES AS A FACTOR OF FORMATION OF PROFESSIONAL SUCCESS OF FUTURE PHARMACISTS IN THE SYSTEM OF POSTGRADUATE EDUCATION

Summary. Introduction. Regulatory documents, which serve as the basis for the organization of educational activities of future pharmacists in the conditions of postgraduate education, are analyzed.

The essence of barriers of active listening, which can harm the professional success of future pharmacists, are revealed.

The expediency of using interactive tasks in vocational training of pharmacy workers, which will contribute to the professional success of future pharmacists, is argued.

The dependence of professional success of pharmaceutical workers on their ability to avoid or resolve conflict situations, which requires training students to perform a step-by-step conflict analysis, is substantiated.

The purpose of the article is to argue the expediency of using interactive technologies as a factor in professional success of future pharmacists in the system of postgraduate education.

The methods of analysis, synthesis, comparison, synthesis, abstraction, modeling of the professional essence situations for proving the expediency of using interactive tasks in vocational training of future pharmacists in the system of postgraduate education are used in the article.

Results. The main principles of mutual understanding in the communication at the level of «pharmacy workers – clients» have been specified in the article. It has been pointed that professional success of pharmacy field workers often depends on their ability to avoid or resolve conflict situations that sometimes occur at work. Using the interactive tasks in vocational training of future pharmacists, which reflect possible (or taken from real life) conflict situation, participants of interactive cooperation in learning conditions are able to carry out a step-by-step analysis of the conflict. The students' developed skills and abilities will testify to professional success of future pharmacists.

Originality. Understanding the professional success of future pharmacists involves the integration of vocational training of students, the system of postgraduate education, the use of modern pedagogical technologies of interactive essence, which will contribute to the combination of professional competence of pharmacy workers with the acquisition of practical experience of effective work in their specialty.

Conclusion. For the successful performance of professional functions, an employee of a pharmacy is called upon to organize his/her work in such a way that inter-

personal dialogic cooperation with visitors contributes to the effective resolution of problems and requests of each of them. To teach future and working pharmacists creating optimal dialogical professionally and personal oriented environment at work is possible through the use of interactive technologies in the educational process of the institution of higher education or in the system of postgraduate education. Modeling interactive situations of the professional activities of pharmacy workers in the process of studying will make it possible to acquire by the participants of interactions the experience in creating effective interpersonal cooperation at the level of «pharmacy clients – pharmacists, pharmacy workers». Students will get the opportunity to demonstrate their level of professional competence and erudition, readiness to establish friendly contacts with pharmacy visitors based on the developed skills and abilities of effective communication, positive emotional and psychological influence on the interlocutor, sociability, tact, empathy, professional deontology, non-conflict, etc. To test various models of successful professional activity of future pharmacists, it is necessary to create a complex of multifaceted interactive tasks, in the process of which students will have the opportunity to improve various aspects of their own level of readiness to work in the specialty.

Keywords: *vocational training; pharmacists; pharmacy workers; interactive learning; learning's; interpersonal cooperation; communication; professional success; postgraduate education.*

*Одержано редакцією 15.05.2023
Прийнято до публікації 26.05.2023*